

Utvikling uten økonomisk vekst

Krever samarbeid og tillit, stramme
prioriteringer og god styring

DAGSORDEN

- Fra kutt til utvikling v/Gro
- Statsbudsjettet, kommuneproposisjonen og Rammesaken v/Atle
- Orientering fra PwC - foreløpig analyse
- Strategiske veivalg: Arbeid i partigruppene/fraksjonene - refleksjon i plenum

Bærekraft 2030

Vårt omstillingsprogram.
Langsiktig utviklingsarbeid
- og umiddelbare kutt

VEDTAK

Redusert budsjett:

97 mill/2024

Økende til:

247 mill/2027

Larvik kommune driver effektivt. Og det må vi:
Larvik kommune skapte i 2023 velferd for 373 mill mindre enn landsgjennomsnittet.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Vekst fra 2023 til 2033
80-84 år	1 333	1 335	1 455	1 579	1 793	1 963	2 127	2 151	2 168	2 175	2 208	66 %
85-89 år	780	864	916	948	959	967	963	1 065	1 166	1 334	1 464	88 %
90-94 år	390	379	384	399	413	424	465	497	515	522	530	36 %
95-99 år	99	113	110	108	102	124	119	121	126	131	141	42 %
100 år eller eldre	14	20	15	15	14	16	15	14	16	13	19	36 %
Total	2 616	2 711	2 880	3 049	3 281	3 494	3 689	3 848	3 991	4 175	4 362	67 %

Det haster med å ta nødvendige og varige grep for forsvarlige tjenester.

Vi driver allerede våre tjenester som en av de mest effektive i landet.

Larvik kommune har en sterkt aldrende befolkning og fallende barnetall på 24 året.

Høy andel unge uføre. Høy gjeld. Sterkt økende behov for tjenester.

Vedlikeholdsetterslepet i Larvik er på over 1,2 mrd de neste 4 årene. Dyr struktur.

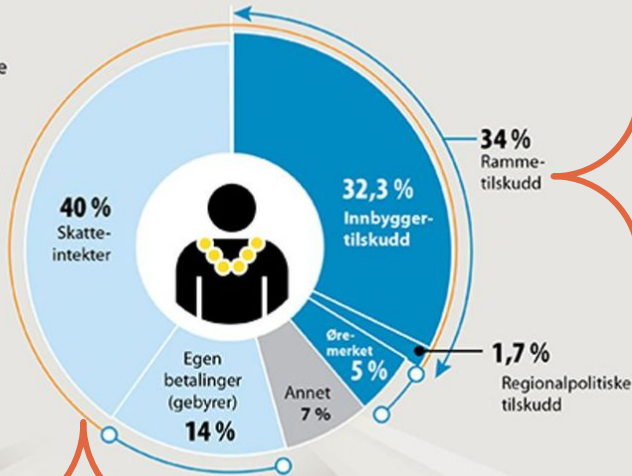
Konsekvenser av regjeringens forslag til nytt inntektssystem - Utgiftsutjamningen

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

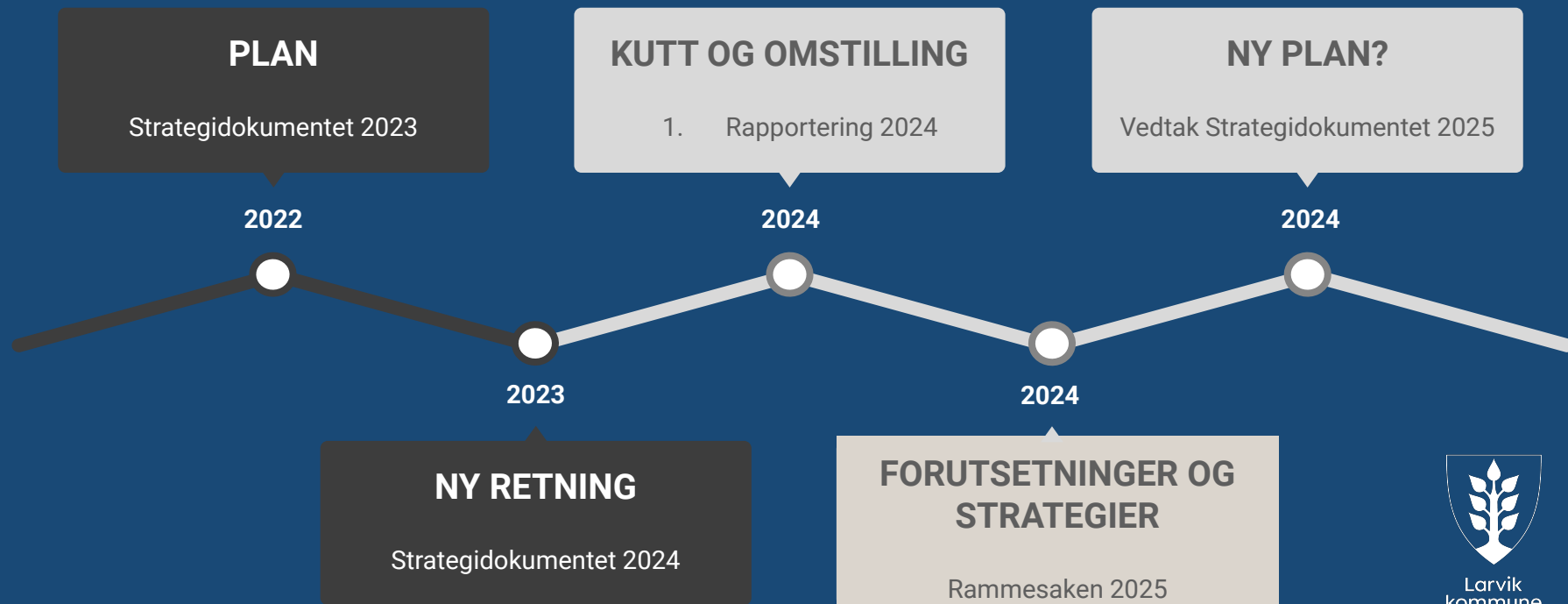
- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

Utslag som følge av nye delkostandsnøkler	Kroner per innbygger	Sum
Pleie og omsorg	-659	-32 097 664
Grunnskole	-112	-5 434 326
Barnehage	-65	-3 185 092
Kommunehelse	99	4 823 352
Sosial	-218	-10 598 694
Barnevern	321	15 639 667
Administrasjon og landbruk	-87	-4 248 485
Flytting av voksenopplæring fra grunnskole til sosial, og inkludere funksjonene 273 og 283 i sosial	-32	-1 544 484
Avrundingsdifferanser fra delkostnadsnøkler til samlet kostandsnøkkel	-1	-68 490
Sum utslag ny delkostnadsnøkkel	-754	-36 714 215

Skatteutjamning? 60 - 64 - 100%?
Fylkeskommunen har 87,5 %

VEIEN FREM TIL NY PLAN - STRATEGI LARVIK 2040

Larvik
kommune

- DE STORE GREPA
  - MÅ TAS FØRST
    - Tjenesteprofil
    - Strukturtiltak
    - Arealeffektivisering
    - Teknologi
- FORUTSIGBARHET
  - OVER TID
- BLI ENIG
  - OM DE FØRSTE 100 mill
- INFORMASJON OG INVOLVERING

Larvik
kommune

RNB, kommuneproposisjonen og rammesaken

Revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2024

- Skatteanslaget knyttet til skatt på inntekt og formue nærmest uendret
- Ikke lagt inn økte overføringer til kommunene som følge av endrede estimerer på lønnsvekst og prisvekst
  - Anslaget for kommunal deflator i RNB på 4,3 % er uendret fra statsbudsjettet
  - Lønnsvekst: økning fra 4,9 % i statsbudsjettet til 5,2 % i RNB
  - Prisvekst: reduksjon fra 3,4 % i statsbudsjettet til 3,0 % i RNB
- Må derfor forutsettes at prisreduksjonen på 0,4 prosentenheter skal finansiere merkostnadene for lønnsoppgjøret
  - Økningen i rammen for lønnsoppgjøret anslått å koste ca 8 mill kr

Kommuneproposisjonen 2025 (mrd kr)

- Realvekst i frie inntekter på 6,4 mrd kr (hvorav 5,0 mrd kr for kommunene og 4,4 mrd kr for fylkeskommunene)
- Demografikostnader anslås til 2,5 mrd kr for kommunene *
- Anslag økte pensjonskostnader er 0,2 mrd kr
- ** TBU understreker at usikkerheten knyttet til anslagene er større enn normal. Nye befolkningsframskrivninger fra SSB foreventes å foreligge i juni. Utvalget vil da oppdatere anslaget.*

	Kommunene
Vekst i frie inntekter	5,0
- Merkostnader demografi*	2,5
- Merkostnader pensjon	0,2
Sum økt handlingsrom	2,3
<u>«Disponering»</u>	
Omlegging av inntektssystemet	1,6
Bemanning i barnehager	0,25

Kilde: Telemarksforskning

Nytt inntektssystem fra 2025

- Iflg Kommunal- og distriktsdepartementet
  - Endra skattegrunnlag
    - skatt på utbytte ut av skattegrunnlaget
    - halverer kommunenes del av formuesskatten
    - kommunene får i stedet beholde mer av inntektsskatten
  - Økt inntektsutjevningen
    - alle kommune blir løftet til minst 95 % av landssnittet for skatt pr innbygger
- **Effekt for Larvik: + 18,7 mill kr**

Nytt inntektssystem - effekten for Larvik kommune i 2025

- Men...endrer samtidig kostnadsnøklerne, regionalpolitiske tilskudd og toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester
  - utgiftsutjevning: - 26,2 mill kr
  - ressurskrevende tjenester: - 10,2
  - regionalpolitiske tilskudd: - 3,0
  - **Sum** - **39,4**
  - Økt inntektsutjevning +18,7
  - **Sum** - **20,7**
  - Vekst fordelt etter inntektsnivå og tapskompensasjon + 20,7
  - **Sum** **0,0**
  - **Anslag samlet effekt første år (inkl styrking av kommunenes rammer** + **24,3**
    - Innebærer ingen realvekst etter demografi, pensjon etc er hensyntatt

Rammesaken - bakgrunn

- Kommuneplanens samfunnsdel fastsetter kommunens overordnede mål for samfunnsutviklingen i Larvik kommune.
- Strategidokumentet er handlingsplanen for kommuneplanens samfunnsdel. Prioriteringer i Strategidokumentet følger opp den overordnede visjonen og målsettingene som er vedtatt i samfunnsdelen.
- **I rammesaken vektlegges kommunens økonomiske rammer** og hvordan endringer inneværende år og fremover kan påvirke rammene i det kommende strategidokumentet.
  - en første indikasjon på hvilke budsjettammer vi må forholde oss til i kommende strategidokument

Rammer for økonomiplanen

- Driftsrammer fastsettes av:
  - gjeldende økonomiplan
  - +/- nye vedtak
  - +/- forbruk vs budsjett ved inngangen til strategidokumentet
  - driftskostnader og investeringer begrenses av kommunens 4 finansielle styringsmål (økonomisk balanse mellom inntekter og utgifter)
    - Prosentvis vekst i lånegjeld < prosentvis vekst i driftsinntekter
    - Resultatgrad (netto driftsresultat/driftsinntekter) minimum 1,5 %
    - Frie delen av disposisjonsfondet > 5 % av driftsinntekter
    - Kjernegjelden skal reduseres mot 70 % av frie inntekter

Gjeldende økonomiplan

- Vedtatt med marginale overskudd i første og siste år
- Snitt resultatgrad: 0,6 % (mot 1,5 % vedtatt styringsmål)
- Så: allerede stramme rammer å forholde oss til

Beløp i 1000 kr

Kommunestyrets vedtak Strategidokument 2024-2027 (KST- 275/23)	2024	2025	2026	2027
Resultatgrad	0,0%	0,7%	1,4%	0,1%
Netto driftsresultat	-851	-32 217	-61 716	-5 591

Prognose driftsbudsjettet pr 30. april 2024

- Merforbruket og prognoser for året er nærmere omtalt i månedsrapporten pr april (publiseres snart)

Beløp i 1000 kr

Titlak	2024	2025	2026	2027	2028
Merforbruk i tjenesteproduksjonen	34 000	48 000	48 000	48 000	48 000
Bærekraft 2030 - Reduksjon innkjøp	4 650	4 650	4 650	4 650	4 650
Økte minimumsavdrag lånegjeld	5 200	5 200	5 200	5 200	5 200
Effekter av lønnsoppgjøret 2024	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Økte pensjonskostnader	5 000	0	0	0	0
Sum anslag økte kostnader ift vedtatt økonomiplan hvis merforbruket forblir uendret	56 850	65 850	65 850	65 850	65 850

Netto driftsresultat og resultatgrad med gjeldende strategidokument + prognose for merforbruk vs 1,5 % resultatgrad

Beløp i 1000 kr

Differanse mellom netto driftsresultat med Kommunestyrets vedtak Strategidokument med uendret merforbruk og netto driftsresultat med 1,5 % resultatgrad	2024	2025	2026	2027	2028	Totalt 2025-2028
Netto driftsresultat med Kommunestyrets vedtak Strategidokument 2024-2027 med uendret merforbruk	55 999	33 633	4 134	60 259	60 259	158 284
Netto driftsresultat med 1,5 % resultatgrad	-66 988	-66 529	-67 044	-67 564	-67 039	-268 176
Differanse	122 987	100 162	71 178	127 822	127 298	426 460

Status pr i dag

- Stort merforbruk estimert for året
- Ingen drahjelp fra kommuneproposisjonen
  - understreker viktigheten av å reversere merforbruket
- Betraktelig strammere rammer ved inngangen til årets strategidokument enn i fjor
- Ikke realistisk å oppnå en budsjettert resultatgrad på 1,5 % i kommende strategidokument
  - vil også bli vanskelig å budsjettere med en resultatgrad som ligger høyere enn i gjeldende strategidokument, spesielt de første årene
  - kan få negative konsekvenser for størrelsen på disposisjonsfondet
- Ikke rom for nye satsinger/ kostnadsøkninger på drift eller investeringer uten at noe annet utgår - prioritere og omprioritere

PWC

REFLEKSJON I

PARTIGRUPPENE/FRAKSJONENE:

Med utgangspunkt i allerede vedtatte kutt-tiltak og utredningsoppdrag:

- Hva trenger dere mere kunnskap om?
- Er det behov for ytterligere utredninger? Hvorfor? Hvilke?
- Hvilke tiltak er det viktig å ha bredt politisk flertall for?
- Hvilke veivalg blir viktige i Strategidokumentet 2025? Hva er din og deres plan for å få det til?

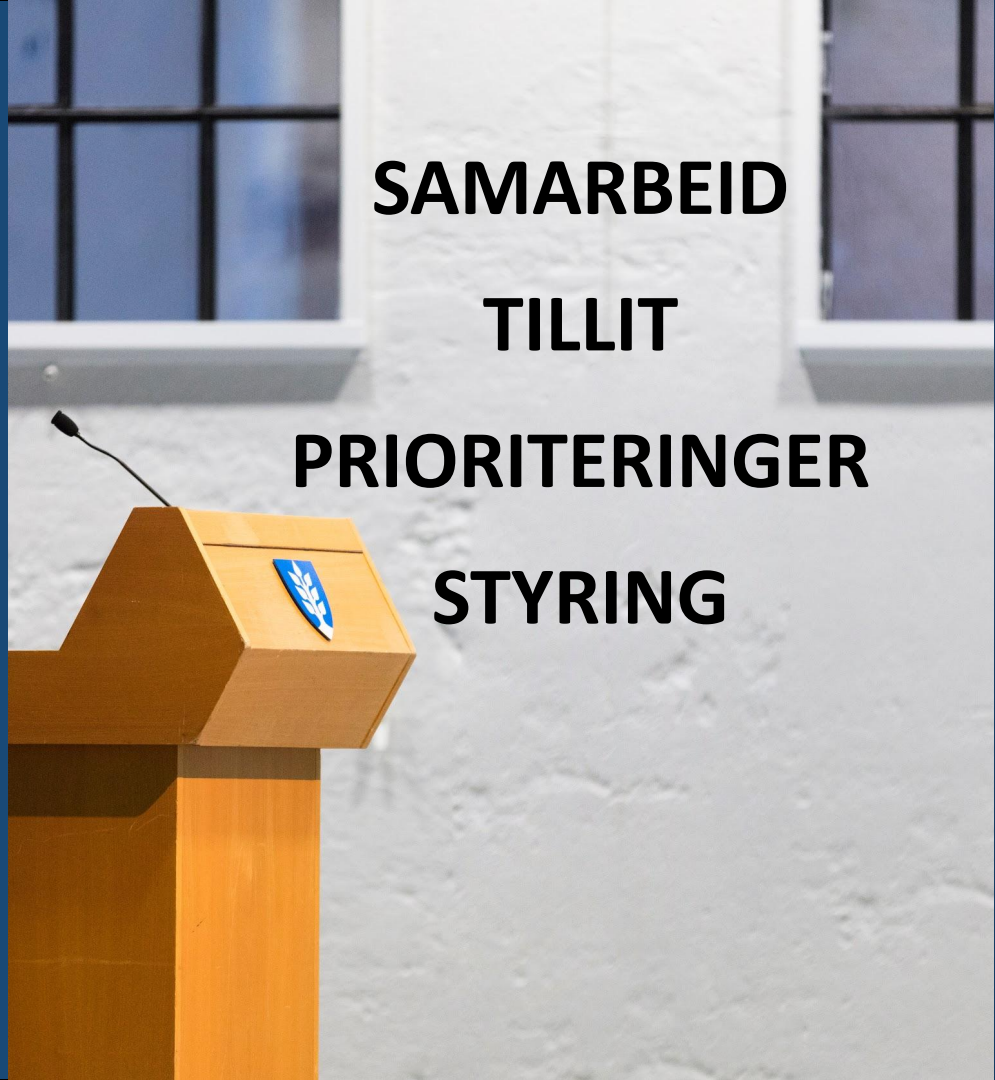
REFLEKSJON I PLENUM

SAMARBEID

TILLIT

PRIORITERINGER

STYRING

Dilemma: til hovedutvalgene og partigruppene

- Leveranser på kort sikt vs. kapasitet til å løse omstillingsbehovet fremover
- Forsvarlighet og realisme vs. fremme tiltak på nytt
- Tempo i arbeidet vs. nødvendig prosess
- Bemanningsnormer vs. ressurser til forebyggende tiltak
- Behov for utvikling vs. kutt i ressurser
- osv...

STORT ANSVAR
TUNG BØR
STRAM LINE

**Vi må endre måten
vi endrer Larvik på**

Larvik
kommune

TAKK FOR I KVELD!

